

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Corpus Juris Canonici Emendatum Et Notis Illustratum

Gregor <XIII., Papst>

**Editio haec postrema summâ fide & diligentîâ nunc denuò à
mendis prioribus Typographicis purgata, 1670**

Extravagantium communium, liber secundus de judiciis

[urn:nbn:de:bsz:31-107487](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107487)

EXTRAVAGANTIUM COMMUNIVM, LIBER SECUNDVS. DE JVDICIIIS.

TITVLVS I.

CAPITVLVM VNIVM.

¶ *Decretalem, Super cathedram, quæ est in Clem. in cap. dudum, innovatam, jubet observari: neque propter illam debent religiosi mendicantes esse molesti & graves Prelatis, neque Prelati ipsi religiosi. Et si sint aliquæ injuriæ, vel molestaciones hinc inde factæ, Papæ vult justitia complementum breviter exhiberi, summarie, simpliciter & de plano, sine strepitu & figura judicii, vel aliter, prout qualitas excessuum exigit: Non obstantibus quibuscunque obstaculis, quæ possent his obviare.*

Joannes XXII.

Requentes imò innumerose quodammodo de diversis mundi partibus venerabilium fratrum nostrorum Episcoporum, aliorumque superiorum Prelatorum, nec non dilectorum filiorum, rectorum, curatorum, & parochialium Sacerdotum, contra dilectos filios fratres Prædicatorem & Minorum ordinum, nostrum & sedis Apostolicæ excitantur auditum, & clamorosis insinuationibus excitare & fatigare non cessant, quod iidem fratres decretalem, Dudum editam à felicis recordationis Bonif. Papa VIII. præd. nost. quæ incipit, Super cathedram, ac per pax memor. Clem. Pap. V. præd. nost. in Viennensi Conc. innovatam temerè observare non curant: sed ipsam transgredi non timentes, in ejusdem sedis contemptum, animarum suarum periculum, & eorundem & Ecclesiarum parochialium per judicium & gravamen. Intelleximus quoque, quod plerumque præfatis dictorum Prædicatorum & Minorum, nec non Eremitarum sancti Aug. & Carmelitarum ordinum fratribus, in cujus ordinis dictorum Eremitarum personis idem prædecessor Bonif. constitutionem prædictam, in qua tantum de ipsis Prædicatorum & Minorum cavebatur ordinibus, per omnia voluit postmodum integraliter & inconcusse servari. Et ad quem prædictorum Carmelitarum fratrum ordinem, nos subsequenter constitutionem eandem, quoad omnia in ea contenta, duximus extendendam: à prædictis Episcopis, Prelatis, Rectoribus, Curatis, & Sacerdotibus, contra tenorem constitutionis prædictæ graves injuriæ, atque molestiæ in diversis partibus inferunt. Nuper pro parte Vien. fratris nostri Archiepiscopi Burdegal. & dilectorum filiorum Capitulum majoris Burdegal. & aliarum Ecclesiarum, Prioratum, Conventuum, Rectorum, Curatorum, Sacerdotum, & Vicariorum parochialium, ac Clericorum, tam regularium, quàm secularium civitatis & diocesis prædictarum, nobis extitit intimatum, quod prædicti eorundem Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, & Carmelitarum ordinum fratres, contra tenorem decretalis ejusdem, multa eisdem & eorum singulis gravamina & injurias inferunt & jacturas. *Quæ igitur pa-*

rum esset jura condere, nisi qui ea tueatur, existat: Nos volentes de fratrum nostrorum consilio decretalem prædictam, Super cathedram, irrefragabiliter observari: Disceat. v. per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo aut unus vestrum, per vos, seu alium, vel alios, etiam si sint extra loca, in quibus estis conservatores, seu iudices deputati, tam eisdem Archiepiscopo, Capitulis, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero civitatis, & diocesis prædictarum, & eorum cuilibet adversus prædictos, quàm e converso eisdem fratribus adversus Archiepiscopum, Capitula, Prelatos, Priores, Conventus, Rectores, Sacerdotes, Vicarios ac Clerum, præfatos, & singulos eorundem efficacibus defensionibus præsidio assistentes, ac facientes decretalem prædictam, quoad omnia ejus capitula, prout jacent, firmiter observari, non permissis contra tenorem ipsius per memoratos fratres dictorum ordinum eisdem Archiepiscopis, Capitulis, Prelatis, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis ac Clero, vel alicui seu aliquibus eorundem, nec etiam prædictos Archiepiscopum, Capitula, Prelatos, Conventus, Rectores, Curatos, Sacerdotes, Vicarios, ac Clerum, seu aliquem, vel aliquos ipsorum eisdem fratribus gravamina, ac injurias irrogari: Facturi ipsi hinc inde, de quibuscunque injuriis, molestacionibus, gravaminibus, & damnis vicissim illatis hætenus, & etiam in posterum inferendis eisdem contra tenorem constitutionis ejusdem, in illis videlicet, quæ judiciale requirunt indaginem, summarie, simpliciter & de plano, sine strepitu judicii & figura, in aliis vero prout qualitas ipsorum exigit, justitiæ complementum: Molestatores minores & majores hujusmodi, necnon contradicentes quoslibet & rebelles, quandoque & quotiescunque expedit, per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstantibus quibuscunque exemptionibus, specialibus vel generalibus, tam fratibus & ordinibus prædictis, vel alicui, seu aliquibus fratrum & ordinum eorundem, quàm præfatis Archiepiscopo, Capitulis, Prelatis, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero, seu

ipso-

ipforum alicui vel aliquibus, communiter vel divisim, sub quacunq; forma vel expressione verborum ab eadem sede concessis, ac ejusdem Bonificii, quo cavetur, ne aliquis extra suam civitatem vel diocesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra dictam unam à sine sua diocesis ad iudicium evocetur. Seu ne iudices, & conservatores à sede deputati prædicta, extra civitatem & diocesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscunq; procedere, sive alii vel alii vices suas committere, aut aliquos ultra unam dictam à sine diocesis ejusdem trahere præsumant: dummodò ultra duas dietas aliquis extra suam civitatem auctoritate presentium non trahatur. Seu, quòd de manifestis injuriis, molestiis, & aliis, quæ judicialem indaginem exigunt (pœnis in eos si secus egerint, & etiam id procurantes, adjectis) conservatores se nullatenus intromittant, quàm aliis quibuscunq; constitutionibus à Romano Pontifice, tam de iudicibus delegatis & conservatoribus, quàm personis ultra certum numerum per literas Apostolicas ad iudicem non vocandis, aut aliis edictis, quæ nostræ possent jurisdictioni, aut potestati, ejusq; exercitio libere quomodolibet obviare. Seu si tam eisdem fratribus, vel eorum ordinibus, aut alicui, seu aliquibus fratrum & ordinum prædictorum, quàm Archiepiscopo, Capitulis, Prælatibus, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero prædictis, vel aliquibus ipsorum, seu quibusvis aliis communiter vel divisim à præfata sede sit indultum, quòd excommunicari, suspendi, vel interdici, seu extra vel ultra, circa vel alio quocunq; modo ad iudicium evocari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi & de eorum personis, locis, hominibus, ordinibus, & nominibus propriis mentionem. Et quibuscunq; aliis indulgentis, seu privilegii dictæ sedis generalibus vel specialibus, quorumcunq; tenorem exhibent, per quæ presentibus non expressa, vel totaliter non inserta, nostræ jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri. Et de quibus, quorumq; tenoris tenoribus, de verbo ad verbum specialem oporteat in nostris literis fieri mentionem. Ceterum iudicibus, seu conservatoribus quibuscunq; per literas Apostolicas sub quacunq; alia, quàm presenti verborum forma vel expressione confectas, eisdem prædictorum prædicatum, Minorum, Eremitarum, ac Carmelitarum ordinum fratribus, seu ipsi ordinibus communiter vel divisim, super damnis & injuriis, & aliis quibuscunq; rebus, seu negotiis aliis deputatis, & subdelegatis eorum presentibus & futuris, auctoritate presentium districtius inhibemus: ne aliquem, seu aliquos auctoritate literarum papalium, prætextu seu occasione quorumcunq; damnorum vel injuriarum, sive gravaminum, contra tenorem prædictæ constitutionis, Super cathedram, ipsi fratribus, seu eorum ordinibus antedictis communiter vel divisim à quibuscunq; personis illatorum hæcenus, & etiam inferendorum in posterum, coram se alicui deinceps ad iudicium vel aliis quoquo modo vocare, seu in causam aliquatenus trahere præsumant. Inhibitionem hujusmodi non solum ad futura, sed etiam ad quovis modo adhuc pendentia, & incepta negotia volentes extendi: ac decernentes præfatas literas & processus eorum auctoritate quacunq; habitos & habendos ad damna, gravamina, & injurias hujusmodi contra tenorem dictæ constitutionis illata & inferenda (ut dictum est) deinceps aliquatenus non extendi: ac etiam irritum & inane, si secus super præmissis per quoscunq; scienter vel ignoranter contigerint tentari: Vobis nihilominus injungentes, ut inhibitionem nostram hujusmodi ad dictorum iudicium, seu conservatorum & subdelegatorum notitiam, de quibus vobis expedire videbitur, deducere procuretis. Insuper

volumus & auctoritate Apostolica decernimus, quòd quilibet vestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento præpeditus canonico: quòdq; à data presentium sit vobis & unicuiq; vestrum in præmissis omnibus & eorum singulis exceptis & non exceptis, presentibus & futuris & præteritis, licitum procedere, ac si prædicta omnia & singula coram vobis cepta fuissent, & jurisdictionio vestra, & cujuslibet vestrum in prædictis omnibus & singulis per citationem vel modum alium legitimum perpetuata extitisset: constitutione prædicta super conservatoribus & aliis quomodolibet in contrarium edita non obstant. Datum Avenion. X. Cal. Februarii, Pontificatus nostri Anno II.

DE DILATIONIBUS.

TITULUS II.

CAP. UN.

Præmissa elegantiori ostensio periculi, quæ proveniunt ex falsorum florenorum fabricatione, extantur peremptoriis fabricantes, datâ sibi dilatione trium mensium, intra quos coram Papa compareant: alios contra ipsos, eorum absentia non obstante, procedatur prout iustitia suadebit.

Joannes XXII.

IN delictorum diversorum nexibus ac tenebris involutos, plerumque trahit in majorum scelorum præcipuum moles præponderans peccatorum: nam etsi diversos diversa delicta coinquinent, sunt tamen nonnulli, qui propriæ salutis immemores, delictis communibus & vulgaribus non contenti, ad profana & vetita prorumpentes, sic damnatâ cupiditate lucrorum, ac inexhaustâ eorum voragine devolvuntur, quòd dummodò suas ingluvies, ad quas inhiant, expleant, se lucris illicitis, imò jacturis spiritualibus temerè immergentes, honori Dei, & animarum salutis, ac sacrorum canonum, & imperialibus edictis, & iuribus communibus, capturas nefarias, & lucra illicita anteponunt. Sanè jam dudum ad nostri Apostolatus auditum multorum fide digna relatio sæpius etiam repetita perduxit, & fama jam publica per facti evidentiam divulgata effecit notorium, nonnullos esse in Lombardiæ superioris, & Marchiæ Januensis partibus, qui licentiæ temerariæ laxatis habenis, licere sibi præsumentes illicitis, cudunt & fabricant, seu cudi & fabricari faciunt florenos auri, secundum formam, & signum, & coinum ac circumferentias literarum, qui in civitate Florentiæ (à tempore cujus non extat memoria) cudi & fabricari soliti, & cuduntur & fabricantur etiam in præfenti. Et quamvis dicti floreni ad veram florenorum de Florentia similitudinem fabricati, in vero & solito florenorum ejusdem civitatis pondere communiter & bonitate auri, & vero florenorum valore deficiant, ipsi tamen (simulatâ eorum effigie) personas ut plurimum simplices, & quandoque etiam in hujusmodi rebus expertas decipiunt, ipsasque damnis rerum, & periculis personarum exponunt, dum pro veris florenis ipsos recipiunt: Cum etiam præterea in talibus plurimi non habeant inter florenos & florenos tantæ similitudinis peritiam discernendi. Nos itaque tantis & præcipue animarum periculis affectu paterno occurrere cupientes, monemus omnes & singulos talium præsumptores, ipsi nihilominus districtius inhibentes, quatenus deinceps à cusione & fabricatione florenorum hujusmodi cessent, realiter & effectualiter respiciant: Nihilominus præfentis edicti peremptorii auctoritate citantes eosdem, ac eorum singulos, sub pœna privatio-

nis juris, si quod eis super eudendis florentis competit, (quam ipsos cessante iusto impedimento, si in exequentis mandatis nostris huiusmodi remissi seu negligentes fuerint, incurrere volumus ipso facto) ut intratium mensium spatium à data presentium numerandum, per se vel per procuratorem idoneum Apostolico conpetitui se presentent, proposituri, quo iure ipsis florentes competat ius eudendi, ac exhiberi privilegium, si quod super hoc habeant, vel ius aliud, si quod sibi credant competere, ostensuri. Et nihilominus super predictis facturi, & recepturi, quod iustitia suadebit: Inimantes eisdem, quod si non venerint, nos contra ipsos si per praemissis, & ea tangentibus procedemus, prout expedire viderimus, & suadebit iustitia, ipsorum absentia non obstante. Ut autem huiusmodi nostra nuntiatio atque citatio ad communem omnium notitiam deducatur, chartam sive membranam, citationem atque monitionem huiusmodi continentes, in majoris Ecclesiae Avenionensis a signi ostiis faciemus: Quae processum huiusmodi suo quasi sonoro praconio, & patulo iudicio publicabunt, ut predicti moniti, & citati, & alii quicumque, qui sua crediderint interesse, vel quos processus ipse contingit, nullam possint excusationem praetendere, quod ad eos processus huiusmodi non pervenerit, vel quod ignoraverint eundem, cum non sit verisimile remanere quoad ipsos incognitum, vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur. Datum Avenion. 6. Cal. Decemb. Pontificatus nostri Anno 9.

DE DOLO ET CONTUMACIA.

TITULUS III.

CAP. UN.

¶ Citaciones etiam extra dies solemnes publicè facta de mandato Papa, in auctoritate literarum Apostolicarum, vel Papali palatio affixa januis majoris Ecclesiae loci, in quo Papa cum curia sua degit, ardeant citatus, ac si ad eum personaliter devenissent. Restringitur tamen haec extravagans ad illos, qui impediunt, ut ad eos possit citatus pervenire, vel quorum domicilium tunc adiri non potest, ut c. 2. de iud. in Clem.

Bonifacius VIII.

REM non novam aggredimur, neque viam insolitam ambulamus, sed anterioris juris calcatam vestigiis, praesentis constitutionis indubitato roboramus suffragio, & inconcusso munimine stabilimus. Est siquidem jam sancitum, quod propositum publicae citationis edictum cum ardeat, qui impedit, aut facit etiam se celando, ne ad eum possit pervenire citatio, appareatque contumax, qui sic agit. Quodque in albo praetoris huiusmodi edicta proposita suae iurisdic-

2. Occultum non praesumitur, quod omnibus publicatur.

etioni subiectos ardeant, & adhaerent magis quam si voce praconio (quae innoteat vocis) vel literis citarentur. Ius enim, quod talem modum citationibus posuit, violenter praesumptive credendum est, ut quae in eodem albo tot ipsis albi publicum locum frequentantibus oculis patrent legenda, ad citati notitiam devenirent. Unde ad praesentiam omnibus eorum, quae sanciantur plenam lectionem & noticiam, mandatur legem tabulis aut lapidibus sculptam, sanctissimae Ecclesiae describi porticibus & affigi. Praemissis igitur in debitam considerationem deductis, ac in lance inextinguibili rationis appensis: nos qui universis (disponente Domino) praeside geosicimur, volentes per hanc novellam constitutionem aliquid circa praedicta statuta expressius inveniri, declaramus de fratrum nostrorum consilio, & nihilominus hoc edicto perpetuo valituro firmamus, & statuimus, ut citationes auctoritate Apostolica de quibuscunque personis undecunque & ubicunque sint, cujuscunque status, dignitatis vel praesentiae, Ecclesiasticae vel mundanae, etiam si imperiali vel regali fulgeant dignitate, praesertim si impediunt, vel faciant per se vel per alios quoquo modo, ne citationes ipsae ad eos perveniant, ex quacunque causa faciendae, ut citandorum domicilia sive loca tunc vel liberè adiri non possint: cum (prout scriptum est) existimare debeamus, an edire liceat, ubi est citatio faciendae, perinde ad instar edictorum praefatorum propositorum in albo praetoris, etiam extra solemnes dies, in quibus Romani Pontifices suos facere consueverunt generales processus, publicè id nobis specialiter, & ex certa scientia jubentibus, scilicet in audientia literarum nostrarum, aut in aula nostri palatii, postmodum affigendae januis majoris Ecclesiae loci, in quo Romanae communis omnium Christiani populi nationum residebit curia, ut cunctis possint patere, & ita deferri citatis, sic valeant ac ardeant citatos post terminum lapsum, quem (considerata locorum distantia) volumus citationibus ipsis competentem apponi, sicut si eos personaliter apprehendissent: Non obstantibus aliquibus privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis, generalibus aut specialibus, quibuscunque personis Pontificali, imperiali, regali, vel alia Ecclesiastica, seu mundana dignitate praedictis, aliisque inferioribus Ecclesiis, monasteriis, locis, collegiis, & universitatibus in quacunque forma verborum concessis: per quae talium citationum effectus possit quomodolibet impedi, etiam si de ipsis, & eorum totis tenoribus de verbo ad verbum, aut de propriis nominibus personarum, monasteriorum, Ecclesiarum, locorum illorum, quibus conceduntur, vel eorum ordinibus, aut dignitatibus oportet in nostris literis fieri mentionem.

¶ Fortassis legendum, ardeant.

FINIS LIBRI SECUNDI.

EXTRA-